

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis Universa

Jansen, Leonard

Coloniæ Agrippinæ, 1725

Casus IV. De Conscientia Perplexa & Scrupulosa.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39911

22. plurium sibi forte contrariantium opinioniones exquirere. 6. Probabilius non licet sequi hanc & oppositam probabilem, si inde una lex certo violaretur v. g. auditâ die Jovis duodecimâ noctis in uno horologio non potest Clericus prudenter judicare se esse deobligatum à Completorio, & simul judicare se posse protrahere cœnam in carnibus; quia scilicet necdum audita est duodecima in altero horologio; nam quamvis duo horologia communiter bene directâ sint quasi duo testes probabiles, tamen utrumque simul sequi non possum; quia certè infringo unam legem; si enim primum fallat, pecco non orando Completorium; si secundum, pecco comedendo carnes. Similiter in testamento non solenni non possum prudenter judicare illud esse validum, & sic retinere hæreditatem, & ex altera parte resolvere non esse validum ut non teneat, exsolvere legata;

certo enim læderem unius jus, vel enim testamentum est invalidum, & lædo jus illius cui hæreditas debetur ab intestato; vel est validum, & lædo jus quod legatarii habent ad legata. Si bonâ fide jam adissem hæreditatem non cogitans de probabilitate sententiæ oppositæ, possem juxta plures uti sententiâ oppositâ, & resolvere me non teneri ad solvenda legata, quia sum possessor bonæ fidei, & jam forte jus unius læsum est, & est probabile legatarios nullum habere jus, nihilominus probabilius videtur quod adhuc teneat solvere legata, vel dimittere hæreditatem, alioquin adhuc certò violabo vel jus hæredis ab intestato retinendo hæreditatem, vel jus legatariorum legata non ex-
tradendo.

C A S U S IV.

De Conscientiâ perplexâ & scrupulosâ.

DEodâta religiosa multa judicat esse peccata qua non sunt 4. super delicto consororis interrogata, timet delictum occultum fateri, ne detrahat; etiam timet negare ne mentiatur 1. & quia etiam multum angitur super vita præterita, se scrupulosam judicat, & in omnibus utitur privilegiis scrupulosorum 5. peccata de quibus non est omnino certa, non confitetur; consororibus invidere & de iisdem malè loqui vanos scrupulos estimat. De confessionibus in juventute factis multum anxia de his tanquam scrupulosa à confessorio non auditur ibid., & sæpè non absoluta quamvis multa dubia afferat, ad communionem mittitur, 3. postea in multis verè scrupulosa, timet se peccare quoties confessorio non inclinatur, omnes
libe-

liberius secum loquentes de luxuria habet suspectos, in omnibus putat se egisse eum dubio, circa cogitationes impuras nunquam potest se resolvere; varios exquirat confessarios, nulli tamen nisi proprio iudicio acquiescit 6. Pro resolut.

QUÆR. I. Quid sit, & qualiter obliget conscientia perplexa?

R. Conscientia perplexa est dictamen quo intellectus iudicat inesse peccatum utriusque opposito, quorum tamen unum necessarîo fieri debet v. g. putas te peccare peccato mendacii, & inobedienciæ, si Superiori te interroganti crimen occultum proximi non reveles, e contra si reveles putas te peccare peccato detractionis. Item putas te peccare, si die festo negligas Missam, & etiam si auditâ Missâ negligas agrotum. Primum tunc remedium est ut si possis, perplexitatem deponas, exquirendo aliorum consilia, consulendo libros, &c. Si enim possis deponere, & non deponas, peccas contra conscientiam agendo quodcumque ex oppositis, quia perplexitas est tibi voluntaria; si vero perplexitatem deponere non possis, elige quod minus malum videtur, & si mala videantur æqualia, elige quod vis & non peccabis, quia non agis licere.

QUÆR. II. Quid sit scrupulus & quæ ejus radix?

R. I. Conscientia scrupulosa seu scrupulus est inanis apprehensio peccati, ubi non est, & hinc ortus timor atque anxietas: dicitur *apprehensio*, non iudicium aut dubium, quia qui iudicat vel practicè dubitat aliquid esse peccatum, & tamen illud facit,

peccat contra conscientiam. E contra scrupulosus licitè agit contra scrupulum, dummodo ut talem cognoscat, & contemnat. 2. Radix extrinseca scrupulorum est tentatio diaboli aut etiam permissio divina ut anima magis purificetur, & in timore Dei solidetur. Radix intrinseca est ignorantia, superbia, & pertinacia intellectûs nolentis prudentum consilio acquiescere, immoderatus timor omnis istius, quod habet speciem peccati, pusillanimitas, melancholia &c.

QUÆR. III. Quæ sint signa & remedia scrupulorum?

R. I. Signa scrupulositatis sunt, si quis sæpius cum inanibus dubiis redeat, si accepto prudentis consilio non acquiescat, si anxietates internas ridiculis motibus, & gestibus prodar, concutiendo v. g. caput, suspirando, frontem signando &c. Si eandem actionem anxie nunc intermittat, nunc repetat &c.

R. 2. Generalia scrupulorum remedia sunt 1. fervens oratio ad Deum juxta illud 2. Paralip. c. 20. *Cum ignoremus, quid agere debeamus, hoc habemus solum residui, ut oculos nostros dirigamus ad te.* 2. Et præcipuè eligere & constanter servare confessarium probum & expertum ejusque consilio contra quævis trepidantis propriæ rationis argumenta cæcè obtemperare, & pro certò credere non tantum se tutò in omnibus confessarium sequi posse, sed & debere, ne sequendo proprium iudicium se conjiciat in periculum corporis & animæ; oportet autem ut confessarius in dandis consiliis

filiis sit resolutus & cordatus, ne dum ipse anxie procedit, in scrupuloso anxietates augeat, vel diffidentiam causet, nec permittat ut poenitens secum vel cum aliis multum de scrupulis loquatur, sed potius eas tanquam nugas & ineptias blandè deridendo, sermonem abscindat; & si præter scrupulos nil adferat, sine absolutione ad communionem mittat. 3. Scrupulo se infinuanti in primis initiis aditum occludat cogitationes ad alia divertendo; si pergat molestare, eundem contemnat & audacter contra eum agat. 4. Sæpè recogitet bonitatem & amabilitatem Dei, qui non vult mortem peccatoris, nec delectatus in ejus perditione; sentiat de Domino in bonitate, & cum scrupulos non converteretur. 5. In dubiis resolvat se pro libertate, nec judicet aliquid esse mortale aut se in mortale consensisse, nisi id certò deprehendat, nec confiteatur ea quæ sunt dubia aut scrupulosa, sed tantum ea quæ manifestè peccata esse noverit, nec propterea exponit se periculo, tum quia potest & debet sequi regulas à suo confessario vel homine docto præscriptas; tum quia cum tanto suo damno & periculo hærendi in perpetua anxietate, non tenetur in majorem certitudinem inquirere. Ita quoad rem omnes. *Ad casum.*

4. R. 1. Deodata judicans aliqua esse peccata quæ non sunt, non habet scrupulum, sed judicium erroneum, contra quod si agat, peccat contra conscientiam, graviter vel leviter, prout judicat se peccare, quam ob causam imprudenter se judicat scrupulosam,

R. D. Jansen Pars I.

quia etiam laxissimis conscientis contingit habere judicia erronea, scrupulus autem non est judicium, sed apprehensio & timor peccati ubi non est, ut patet ex dictis. 2. Ipsi Deodata non erat judicare de propria scrupulositate, cum etiam viri prudentissimi sæpè in rebus propriis cæcutiant, sed oportebat eam desuper audire judicium hominis probi & intelligentis, hinc malè fide utitur privilegiis scrupulorum: non enim hoc omnibus licet, ideoque si non habeat rationes probabiles se peccata dubia vel non admisisse vel esse confessam, tenetur ea confiteri juxta dicta *Cas. 2.* 3. Quod invidiam & detractionem æstimet inanes scrupulos, est conscientia vincibiliter erronea, ideo enim hoc habet pro scrupulis, quia se temerè judicavit scrupulosam; deinde invidia & detractio ex lumine naturali cognoscuntur esse mala, ideoque eorum malitia vix invincibiliter ignorari potest. 4. Nec ex hoc præcisè judicanda est scrupulosa quod multum angatur de vita præterita; sæpè enim homines, præsertim qui fuerunt laxioris vitæ, meritò anguntur & dubitant, an ex pudore, malitia, aut negligentia culpabili aliqua peccata in confessione omiserint; an cum serio dolore & proposito ad confessionem accesserint, occasiones proximas remove, inimicis ignoscere, ablata restituere parati fuerint &c. Hinc malè super his à confessario non auditur, non enim potest judicari scrupulosa nisi aliquoties fuerit audita, & experientia constet illam inanibus dubiis & anxietati-

D

bus

bus divexari; aut si dubia sint quodammodo fundata, pro quietandâ semel pro semper conscientia ad confessionem generalem erit disponenda. 5. Verè scrupulosa quamvis timeat se peccare mortaliter, si confessario non inclinet, tamen non peccat, modò judicet esse scrupulum & ut talem contemnat. 6. Quod liberius secum loquentes judicet esse luxuriosos, non est scrupulus sed iudicium temerarium, potest enim contingere ut quis in unâ materiâ sit scrupulosus, in alia nimis laxus. 7. Quod circa cogitationes turpes & similes non possit se resolvere, an deliberatè consenserit vel non consenserit; item quod in omnibus putet se egisse cum dubio, est signum verè scrupulositatis, solent enim scrupulosi timere peccatum ubi non est, & judicare quod egerint cum dubio practico, cum tamen fuerit speculativum, & quia hoc illis vix unquam est certum, semper possunt judicare

pro sua libertate, nec debent ejusmodi dubia confiteri, nisi tam certi sint ut jurare quasi possint, se peccasse mortaliter: nec sufficit quod dicant se certo habuisse turpes, v. g. cogitationes usque fuisse delectatos, sed debent esse moraliter certi se ejusmodi cogitationes voluntariè assumplisse vel plenè deliberatè consensisse & ut malas cognovisse. 8. Inquirere novum & novum confessarium, est signum superbi & pertinacii intellectus nolentis acquiescere alterius iudicio: hujusmodi serio est inculcandum, quod cum se ipsum præ spiritus inopia dignoscere minus juvare possit, & cursitando de uno ad alium causa sit quod nullus miserum ejus statum perfectè cognoscat, ideo ob pertinacem superbiam justissimè hæc pati, & omninò esse incurabilem nisi experti & probi viri (sicut ex charitate propria omninò obligatur) iudicio cæcè se submittat.

DE